

Leerrede over Psalm 116: 1 t/m 5, uitgesproken op Woensdagavond 18/05/49 te Schiedam door H. Hofman, evangeliedienaar.

Zingen - Psalm 79: 4 en 7

Lezen - Psalm 116

Voorrede.

Uit hetgeen wij zongen verstaan wij, dat de kerk en gemeente Gods niet voor zichzelf leeft, maar dat de genade met zich brengt om te leven tot Gods eer, ook tot welzijn en nut des naasten. Immers, wij zongen: "Gedenk niet meer aan 't kwaad, dat wij bedreven." Er is dus sprake van: zowel persoonlijk als voor een ander.

Verder wordt er gesproken over: allen gezondigd. Dus niet, dat het er alleen maar voor mijzelf op aankomt, in deze zin: gedenk niet meer aan 't kwaad, dat ik bedreef, en de euveldaad, of mijn euveldaad, word' mij uit gunst vergeven.

Neen, maar het is een bede uit gemeenschap, zowel persoonlijk als voor een ander. Dat brengt nu de genade met zich mee. Buiten de genade leeft een mens persoonlijk, voor zichzelf. Maar uit de genade treedt het grondbeginsel der goddelijke Wet op de voorgrond, en dat is: God lief te hebben boven alles, en onze naaste als onszelf. Ten andere is het ook een gelovig bidden. Dus niet in deze zin dat de zonden te groot zijn, te machtig, te veel en zòu het wel kunnen? Daarbij: "ik dènk van ja", of "ik dènk van neen". Maar hier is sprake van: "Onz' euveldaad word' ons uit gunst vergeven." Dus, als een aangrijpen van God zoals Hij Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, Die niet handelt op grond van werken, waarde of verdiensten, noch naar de allerminste waardigheid die bij een mens zou moeten zijn, maar uit zuivere gunst en liefde, als Die Zijn Naam wil verheerlijken door Zijn werken, in het weldoen van ellendige stervelingen.

Niet dat God van node heeft om gediend te worden als iets behoevende, of dat Hij iemand nodig heeft om Zijn Naam te verheerlijken. Want Hij is de Volzalige uit en van Zichzelf. Maar zó is Zijn reine en lieve wil, om gunst en genade te bewijzen, en alzo van de heerlijkheid van Zijn Wezen te openbaren in werken van genade. Zondaars gunst te bewijzen, te zegenen, te zaligen, te dienen ten eeuwigen leven in Christus Jezus, op grond van Diens volkomen arbeid.

Wij zien dus, dat de kerk ons er in voorgegaan is en ons leert, dat wij èn persoonlijk èn voor onze naaste voor de dag moeten komen, ja openbaar moeten worden in schuld, metterdaad in waarheid. Niet in een oppervlakkige belijdenis en kennis: ja, een mens is schuldig, natuurlijk, en ... net zo gemakkelijk als men er over spreekt dat een mens schuldig is, net zo gemakkelijk kan men het ook weer naast zich neerleggen.

Maar wanneer men waarlijk moet aannemen schuld te hebben, is dat een zaak, waardoor men het zo maar niet naast zich neer kan leggen. En als er bij ons oprechtheid is omtrent de zaak van onze naaste, dan kan men dat ook niet naast zich neerleggen, maar zal dat aan de genadetroon deze arbeid teweeg brengen: "Onz' euveldaad word' ons uit gunst vergeven." Daaronder een werkzame ziel te hebben, een open geest, een gebroken gemoed, om daarmee dus bij Hem te zijn, waar wij zijn moeten.

Bij Hem, die niet alleen de Beantwoorder kàn zijn, maar ook wil zijn, in al onze omstandigheden, als de God Die het hart aanziet en de nieren proeft. Aan de openbaring Zijner goedheid is dan verbonden de dank en heerlijkheid aan Zijn Majesteit, om als Zijn schapen - de schapen Zijner weide - in eeuwigheid Zijn lof, Zijn eer te verbreiden. Het één is aan het andere verbonden. Dan is dat dus tot eer en verheerlijking Gods. Laat dat dan genoeg zijn.

Dit wil ik er nog bijvoegen: hoe maken wij het daarmee, omtrent onszelf, omtrent onze kinderen, omtrent onze naaste, omtrent de ganse staat van ons land, ons volk, onze kerk? Zijn wij daarmee als schuldigen bij Hem? Is het onze bedoeling om nog eens de gelegenheid te hebben de Naam van Zijn Majesteit te verheerlijken als schapen Zijner weiden?

Dat een ieder dat dan bij zichzelf onderzoekte, en dat God door Zijn Geest en genade werke, opdat wij persoonlijk de rechte plaats innemen voor Zijn aangezicht voor het Woord en getuigenis Gods. Zoeken wij vooraf Zijn aangezicht om een verbeurde zegen.

Tekst.

Het woord waarvoor wij uw aandacht vragen, vindt u in de eerste vijf verzen van de ons zo-even gelezen 116e Psalm, waar Gods Woord aldus luidt:

- 1. Ik heb lief, want de HEERE hoort mijn stem, mijn smekingen;*
- 2. Want Hij neigt Zijn oor tot mij; dies zal ik Hem in mijn dagen aanroepen.*
- 3. De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis.*
- 4. Maar ik riep de Naam des HEEREN aan, zeggende: Och, HEERE! bevrijd mijn ziel.*
- 5. De HEERE is genadig en rechtvaardig, en onze God is ontfermende.*

Leerrede.

Het zou kunnen zijn dat er onder ons zijn die nu bij zichzelf denken, dat is een tekst, daar is niets voor mij bij. Want deze tekst begint al met: "Ik heb - de HEERE - lief." En dat is bij mij het geval niet, ik heb God niet lief. Hoe is dat dan? Is de psalmdichter David dan een apart, een bijzonder mens dat hij God wel lief heeft? Of zijn degenen die God niet liefhebben aparte, bijzondere mensen? Hoe is dat dan?

Paulus antwoordt op deze vragen, dat: God uit één bloed het ganse menselijke geslacht geschapen heeft. Dan moeten wij dus allen gelijk zijn, en is er van nature geen onderscheid tussen mensen en mensen. Hebben wij dan God lief? Neen, dat was bij David van nature ook niet. Dat heeft nooit iemand van nature gehad. Maar het is zó met ons gesteld zoals onze catechismus leert, dat wij van nature geneigd zijn, God en onze naaste te haten. Er staat niet, dat wij God en onze naaste moeten haten, maar er staat, dat wij die natuurlijke geneigdheid hebben. Het zeggen van de onderwijzer is dus, dat wij in een verdorven natuurstaat zijn, waarin haat tegen God en onze naaste woont. Als er dan geen onderscheid is tussen de één en de ander, en het aller geval is, om - in plaats van God lief te hebben - Hem te haten, en wij dat niet zien, dan komt dat door gebrek aan het nodige licht, dus dat wij niet onderscheiden hoe het met en bij ons gesteld is.

Want als wij in een verdorven natuurstaat zijn, dan moet er geen goed in ons wonen, maar haat tegen God en tegen onze naaste. Het woord "haat" is echter op zichzelf genomen een lelijk woord. Wie wil zo zijn?

Niemand! Wat doen wij dan? Van nature gaan staan bóven die staat en stand. Daarom tellen wij ook zo graag goede eigenschappen op: goede werken en deugden. Om met ons verderf voor de dag te komen zoals het is, dat houden wij voor het laatst. Nu kan er gezegd worden dat dit ook als een vanzelfsprekende zaak is. Want, als God goed en goeddoende van de hemel is, wij spijs en drank hebben, ja, van alles en nog wat, dan is het toch onwillekeurig zo, dat er in een mensenhart liefde tot God kan werken? Ja, maar nu is en blijft die staat verdorven.

Het kan zijn dat men in die staat, opmerkt dat alle goed en gave van God afvloeit, dus dat God toch goeddoende is en waardig is dat wij Hem liefhebben, maar ... of wij nu de waardigheid daarvan zien en erkennen, òf dat er de ware liefde tot God is, is onderscheiden. Voordat ik verder spreek, zal ik uit Gods Woord een geval aanhalen.

Wij lezen van Kaïn en Habel, beide zonen van Adam en Eva, dus dezelfde opvoeding genoten, onder één hart gedragen en aan één dezelfde borst gezoogd, in alles dus één. Ja, in het opgroeien was er dan dit onderscheid, dat de één landbouwer werd en de ander schaapherder, maar dat hangt er dan als het ware bij.

Hoofdzaak is: zij zijn broeders, hebben dezelfde opvoeding gehad en beiden dienen zij ook God. Kaïn doet het op zijn wijze, zo ook Habel. Kaïn heeft het aldus gedaan: Het land had goed gedragen, nu dat was een wonder, want het aardrijk was toch oorspronkelijk vervloekt, en het zou slechts doornen en distelen voortbrengen, maar hij had gezaaid en geóógst! Daaruit bouwt Kaïn een altaar en offert daarop van de opbrengst des lands. Er wordt wel eens gezegd, dat hij er het beste niet van genomen zal hebben, nu, dat staat niet in de bijbel, dus dat laat ik. Eerder geloof ik, dat Kaïn wèl van het allerbeste genomen zal hebben, maar ... hoe was de offeraar in zijn hart? Daar was het zó gesteld: hij had zijn best gedaan, hij had goed gewerkt, en God had het laten groeien. Nu is daar een goede man, ook een goede God, en nu offert die goede man aan die goede God. Maar ... wat gebeurt er nu? Nu neemt God zijn offer niet aan.

Habel offert ook. Hij neemt daartoe van de schapen. Maar hoe offert Habel? Met welk een hart? Hij is iemand die zich bewust is - en dáár hebben wij de zaak waarover het gaat, waar ik op doel - dat hij niet deugt. Want, hij is een kind van Adam en Eva, die van God zijn afgevallen, en nu is hij in een verdorven natuurstaat. Maar God heeft herstel en zaligheid beloofd door het Vrouwenzaad, door een Verlosser.

En nu offert hij. God neemt Habel aan, want Habel zag in zijn offeren op de beloofde Messias, het Vrouwenzaad, en daaruit nam God ook zijn offerande aan. Dus: eerst die man, omdat hij de rechte plaats innam, daar hij zich verootmoedigde en vernederde, zichzelf als een mens die niet deugde wegwierp, en eerde de openbaring Gods tot zaligheid door het Vrouwenzaad.

Kaïn is een goede man, die bemerkt dat Habel en zijn offerande zijn aangenomen, en het zijne niet. Wat gaat er nu gebeuren? Nu komt er bij die goede man voor de dag wat er in hem woont. Dat komt zelfs zó tot openbaring, het einde van alles is, dat hij zijn broeder doodslaat. Als hij dat gedaan heeft, hoe is hij dan? Is hij dan een slecht mens? Neen, helemaal niet. Dan komt er voor de dag, dat hij een nakomeling is van Adam.

God sprak eenmaal tot Adam: "Waar zijt gij?" Adam was voor God weggekropen. Dan is zijn zeggen: "Ik hoorde Uw stem in de hof, en ik vreesde, want ik ben naakt; daarom verborg ik mij." Als God zegt: "Wie heeft u te kennen gegeven, dat gij naakt zijt? Hebt gij van die boom gegeten, van welke Ik u gebod, dat gij daarvan niet eten zoudt?" Dan zegt hij: "De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van die boom gegeven, en ik heb gegeten." Hij erkent dus geen schuld, neemt die niet aan, valt niet voor God neer, zeggend: "ik heb gezondigd, ik heb gezondigd!" Dat doet Adam niet.

Kaïn doet het ook niet. God zegt tot hem: "Waar is Habel, uw broeder?" En zijn zeggen is: "Ik weet het niet; ben ik mijns broeders hoeder?" Die was toch zeker oud en wijs genoeg, die liep wel op zijn eigen benen. Dat kon hij zich niet allemaal aantrekken. Zodat God hem moest aanspreken dat er een stem des bloeds van zijn broeder was, die tot God riep van de aardbodem. Ja, en nu geeft hij een grote schreeuw "Mijn misdaad is groter, dan dat zij vergeven worde." Maar ... als God een teken aan Kaïn stelt - opdat hem niet versloeg al wie hem vond - dan gaat hij tegelijk weg. Ook komt hij niet terug bij zijn vader en moeder om in schuld en schande neer te vallen wegens het schrikkelijke verdriet dat hij hen had aangedaan door Habel te doden, maar bij al het verdriet dat hij hen had bezorgd, deed hij ook dit nog: hij trekt er tussenuit, en laat hen zitten zonder zonen. Kaïn en Habel, beiden weg.

Zien wij dus wel wat er in de mens woont, al is dat tóen geschied? Er is bij ons geen ware en oprechte liefde tot God. Die moet gewrocht worden.

Ik zal nog twee zaken naar voren brengen. Wanneer het volk Israëls door God tot de berg Sinai geleid is, dan lezen wij daarvan in het 19e hoofdstuk van Exodus, dat er een plechtige verbondsmaking was.

God verbond Zich aan hen, nadat Hij hun gevraagd had, bij monde van Mozes, of zij Hem tot een volk wilden zijn. En al het volk antwoordde gelijkelijk en zei: "Al wat de HEERE gesproken heeft zullen wij doen!" Zij zouden Zijn wetten, rechten en inzettingen onderhouden. Dus verbond het volk zich aan God, en God verbond Zich aan hun.

Daarna moesten zij tegen de derde dag bereid zijn. De berg moest ompaald worden; een ieder moest zijn klederen wassen, en dan zou God Zelf van de top van de berg met hen spreken, en Zijn wetten en rechten bekend maken. Op de aangegeven tijd leidt Mozes hen uit tot de berg, waar God in de vreselijkheid van Zijn Majesteit en ook in de heerlijkheid van Zijn Majesteit, nederdaalt op de top van de Sinaï. De aarde schudt op haar grondvesten.

Dan is daar een gehele openbaring van Gods heerlijke Majesteit, zo vreselijk is het gezicht, dat Mozes zelf zegt: "Ik ben gans bevreesd en bevende." Die Majesteit gaat aan het spreken, zeggende: "Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis, uitgeleid heb." Is dat geen taal om in aanbidding de handen tot Hem op te heffen, en te zeggen: "Amen, ja amen?" Dat had Hij toch gedaan?

De eerstgeborenen in Egypteland waren gevallen, en hij had hen uitgeleid, en droogvoets door de Rode Zee gebracht. Roepen zij dan: "Amen, ja amen?" Neen! Nu geeft Hij verder Zijn Wet: "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben." Is het antwoord: "dat is billijk, want Gij zijt de enige en waarachtige God." Is dat het antwoord? Zeggen zij nu, dat al Zijn wetten, rechten en inzettingen goed zijn? Neen!

Wat lezen wij dan? Zij vallen neer en zeggen tot Mozes: "Spreek gij met ons, dat God met ons niet spreke, opdat wij niet sterven." Luther zegt daarvan: het volk had daar liever dat God in de hemel bleef, dan dat zij met Hem te doen hadden. Waarom? Er kwam voor de dag, dat zij gevallen mensen waren. Want, daar God Zijn heilige Wet gaf, kwam voor de dag hoe verdorven zij waren. Nu wilden zij God maar in de hemel laten.

Hoe is het met òns? Hebben wij de HEERE waarlijk lief? Neen! Wij zijn benauwd voor God, bevreesd voor God; want wij hebben gezondigd, en als het aan ons te doen stond, dan zouden wij hier eeuwig op dit benedenrond blijven leven, en het buiten God uithouden, terwijl God zo'n liefderijke Majesteit is, Die ons toeroept: "Wendt u naar Mij toe."

Hij laat ons horen, dat Hij Zijn hand opgeheven heeft, en, daar Hij niet hoger had om bij te zweren, heeft Hij bij Zichzelf gezworen zeggende: "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen; maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve."

Wat kan er niet op het gemoed van een mens werken, ook in onze jeugd. Wanneer God, met eerbied gesproken, ons als aanspreekt in onze weg waarin wij gaan: "dat gaat niet goed! je leeft in je zonde! dat loopt op het verderf uit, op de ondergang", en de eis van bekering op ons legt ... hoe is men dan?

"Ja hoor, ik ben nu nog te jong." Men heeft de wereld, de zonde, de ruimte liever dan God. Soms zegt men uit angst - zoals Augustinus -: "Oh God, bekeer mij, maar nú nog niet." Eerst nog een poosje hier leven, wel bekeerd worden, maar eerst nog de zonde dienen! Dat is dus onze staat en ons geval. De zonde, de wereld, het eigen ik, en de ruimte is bij ons hoger, die hebben wij liever dan God. Dat is niet alleen bij deze of die zo, neen, bij allen.

Zelfs die grote man Gods, de apostel Paulus, zegt niet: "ik ben een uitverkoren ziel, hoor; altijd heeft dat al in mij gewoond; ja, ik was onwetend en daardoor heb ik verkeerde dingen gedaan, zelfs de gemeenten vervolgd." Neen! Wat zegt hij wel? "Van nature waren wij kinderen des toorns, gelijk ook de anderen." Waarom kinderen des toorns? Wat moeten wij daarop antwoorden? Dat wij in de zonde leven! Paulus deed dat ook, toen hij nog Saulus van Tarsen was en God niet lief had, maar in de zonde leefde; dat hoger stelde. Dat is onze staat: tegenstand, vijandschap en afkerig van Hem. Daarbij komt nog dit: onbekend maakt onbemind.

Als wij nu hier lezen: "Ik heb - de HEERE - lief", is dan Davids zeggen: ik ben een uitzondering op de regel, want ik heb de HEERE wel lief? Neen, in het allerminst niet. David behoort ook tot dat volk, dat in de woestijn gezegd had: "dat God met ons niet spreke." Blijft U maar in de hemel! Hij behoorde tot die natie, zó was zijn voorgeslacht en zó was de psalmdichter ook.

Als hij zegt God lief te hebben, dan spreekt hij uit oorzaak en aanleiding waaruit en waarom er liefde tot God is. Ik lees: "want de HEERE hoort mijn stem, mijn smekingen; Want Hij neigt Zijn oor tot mij; dies zal Ik Hem in mijn dagen aanroepen." Nu komt voor de dag wat men aan zo'n God heeft, Die het oor neigt wanneer wij Hem aanroepen, Die onze stem hoort, onze smekingen hoort.

Vervolgens lees ik hier: "De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis." De psalmdichter spreekt hier over zulk een staat, geval en toestand, dat hij als een gevangene, als een beslotene was, en dat alle hulp en uitkomst van alle zijden hem ontviel. Het wàs er niet. Het wordt genoemd banden des doods. Dus, als in banden ter dood overgeleverd.

Dan volgt: "en de angsten der hel hadden mij getroffen." Waar is de ruimte, het leven in de zonde? Weg! Angsten der hel: de staat van het "af-zijn" van God. Een zo'n diepe jammerstaat, waarin wij van nature zijn, dat, als God het toelaat, de hel voor eeuwig met ons op de loop gaat, satan ons voor eeuwig in zijn hol sleept. Schrikkelijk deel! Nu spreekt de psalmdichter, dat hij juist dááruit de Naam des HEEREN aanriep.

Wat treedt hier nu op de voorgrond? In oppervlakkigheid: "ja, benauwd dat ik het had, ja, echt waar hoor! Ik zei: o HEERE, zie er toch op neer. En toen kwam er in me dat woord, en die tekst, en ik zei: O HEERE, zou ik dat mogen geloven?"

Neen, heus, zo zijn die zaken niet. Hier is bij de psalmdichter een grote nood, en daaruit weet die man geen uitweg dan alleen naar God. Je moet maar geen uitweg weten! Dat is wel een zaak die wij voor het laatst houden, dat doen wij zó maar niet, om, met loslating van alles, ons geheel en al tot God te wenden.

Onwillekeurig zoeken wij eerst nog verandering aan te brengen, er aan te doen wat wij kunnen. Wij hebben hoop en verwachting van eigen werk, soms nog van onze naaste, soms nog wel van Gods volk, dat die een gebedje voor ons doen. "Nu, dat is toch waar, dat een krachtig gebed des rechtvaardigen veel vermag?" Het stáát er ook zo, dat het gebed des rechtvaardigen veel vermag. Maar, hebben wij er al eens erg in gehad, dat er nog bij staat: "Elías was een mens van gelijke bewegingen als wij?"

Wat een woord is dat, wat Jacobus hier gebruikt! Ja, maar wel op zijn plaats! Want wanneer wij zeggen dat het gebed des rechtvaardigen veel vermag, dan hebben wij de één of andere bekeerde man of vrouw of voorganger op het oog, een bijzònder mens. Als die voor ons bidt, dan komt het wel in orde. Maar, zegt God: "Gij zult u geen gesneden beeld maken, en u voor die niet buigen noch hen dienen."

Want als wij zo handelen, dan kunnen wij er op rekenen, dat God niet antwoordt. God doet niet mee aan afgoderij. Wij hebben een gedoopt voorhoofd! Dus, God heeft Zich aan ons verbonden voor alle omstandigheden, naar ziel en lichaam. Ja, daar heeft Hij Zich aan verbonden, maar ... dan ligt het op ons pad, dat wij God eren, en niet schuilen achter rechtvaardigen, dat die maar voor ons moeten bidden. Dat kàn niet, en dat màg ook niet.

Er staat dus van Elía, dat hij een mens was van gelijke bewegingen als wij. Hij bad - dat het niet zou regenen - en het regende niet op de aarde in drie jaren en zes maanden. Hij bad wederom, en de hemel gaf regen, en de aarde bracht haar vrucht voort.

Nu wordt er speciaal de nadruk op gelegd, waar het bij Elía over liep. Hij was wel een mens van gelijke bewegingen als wij, maar het liep bij die man over God.

Het was een land overvloeiende van melk en honing, maar alles werd versjacherd in de zonde, in Baälsdienst, en zij wilden niet erkennen dat de God van Israël de ware God was, en hij Zijn profeet. Daarom bad hij en sprak dat er geen regen op de aarde zou zijn dan naar zijn woord.

Je kunt geloven dat Achab toch woest geweest zal zijn. Want die deed niets anders dan de Baäls - die zijn vrouw invoerde - eren. En nu zei Elía, (die hij haatte, maar ja, er was niets tegen te doen) dat er geen regen op de aarde zou zijn, dan wanneer hij het zou zeggen. Hij was een mens van gelijke bewegingen als wij, staat er. Maar bij hem liep het over de eer van God. Hij was de knecht van God, en Achab behoorde als koning, ook knecht te zijn van God. Maar in plaats dat hij dat was, leefde hij in de zonde. Nu maakt die éne knecht van God, in zijn gebondenheid aan God, meer klaar dan de koning die in al zijn hoogmoed in de zonde leefde!

"Maar Elía was een profeet." Ja, maar God wil van mij en u, dat wij onder Hem geknecht zouden zijn! Dat, gelijk een knecht ziet op de hand zijns heren en een dienstmaagd op haar vrouw, wij also zouden zien op Hem, dat Hij ons genadig zij. En dat doet hier de psalmdichter. De staat van de psalmdichter was zó schrikkelijk, het was een doodsbenauwen. Banden des doods, angsten der hel. In een paar woorden gezegd, de psalmdichter ziet hier niet anders voor ogen dan de eeuwige ondergang, een vergaan. Wat blijft er nu over? Niets anders dan het oog op God te slaan.

Er staat: stem en smekingen, en in vers vier lees ik over een roepen. Aan wie roept men? Wij zitten hier onder dit onderdak bij elkander, daarom behoef ik hier niet te roepen. Als ik gewoon spreek, kunt gij allen mij horen. Men roept iemand die vèr is.

Daarom doet zich hier verstaan, dat het voor David zó was: er was geen God te zien. "Zie, ga ik voorwaarts, zo is Hij er niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet."

Nergens God te zien. God vèr! En wat nabij? De dood, de hel! Want de dood had hem als in banden geslagen, en de hel werkte op zulk een geduchte wijze, dat, er was van de angsten der hel één en al benauwen. Dus hier is waarlijk toepasselijk:

...een enge kerker doet mij zuchten,
ik kan de banden niet ontvluchten...

Is het dan hier een ten onder gaan? Ja, als God naar onze zonde deed, was het eeuwig recht, want wat hebben wij verdiend? God kan niet één zonde verdragen. Om één zonde stootte Hij Adam, en met hem zijn ganse nageslacht uit Zijn gunst. Dus daar kan Hij niet mede te doen hebben, krachtens de heerlijkheid en de reinheid van Zijn Wezen. Dan is het een omkomen. Het is hier eenvoudigweg een verloren staat ... tenzij genade en eeuwige liefde heerschappij gaan voeren.

Nu zou gezegd kunnen worden: waar zou u nu zo'n geval als hier, het meest op kunnen toepassen? Past gij zulk een geval toe vóór de overgang in Christus of maakt gij de toepassing op de overgang in Christus of na ontvangen genade, nadat men Christus' eigendom geworden is? Ik laat die vraag geheel in het midden.

Ik weet van banden des doods in mijn onverzoende staat, van angsten der hel, benauwdheid, droefenis en geen uitkomst, waarin ik God heb aangeroepen, en Hij mij beantwoordde.

Ik weet er van toen mijn staat in Adam open was, verloren, alles kwijt; ook daar waren de banden des doods, angsten der hel, benauwdheid en droefenis en geen uitkomst en God een vertoornd Rechter. Wat bleef er over? Een roepen tot God. Ik lees hier: "Och HEERE! bevrijd mijn ziel."

En ik weet er van, in veel hogere mate, uit de jaren na mijn overgang in Christus. Wat is er in die twintig jaren niet voorgevallen, waarin het was: "Zie, ga ik voorwaarts, zo is Hij er niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet." Want als iemand het eigendom van Christus geworden is, en niet meer in zijn bekering kan komen, dan ...

Laat ik eerst dit er tussenvoegen, want het wordt zo gauw gezegd dat men niet meer uit zijn bekering kan leven. Werkelijk, dat is niet zó maar gebeurd, dat wij weer als een bloot creatuur staan, wiens bekering zó ver weg is, dat er nog slechts wat wetenschap van overgeschoten is, waar men in het allerminst niet meer mee kan werken, noch er in kan komen.

Er was eens een man, die op zeer jeugdige leeftijd het eigendom van Christus geworden was. Na een jaar of tien ontmoette hij op een gezelschap een predikant, de oude blinde Ds. Juch. Allen die er kwamen noemden hun naam als zij hem een hand gaven. Toen hij "Van Andel" hoorde zeggen, zei hij: "van die man heb ik horen zeggen, dat hij op zo'n jeugdige leeftijd het eigendom van Christus geworden is. Zou je vanavond je weg eens willen vertellen."

Dat ging door. Nadat dit gebeurd was, en men een vers gezongen had en er geëindigd was met dankgebed, deed de oude dominee de ronde, waarbij een ieder zijn naam weer noemde. Toen hij "Van Andel" hoorde, zei hij: "dus hier heb ik nu de hand van de man die vanavond gesproken heeft van het werk van Gods genade aan zijn ziel. Ik heb je aangehoord met alle toegenegenheid des harten, en heb amen gezegd op alles wat je gezegd hebt.

Maar nu wilde ik je ook nog wat zeggen. Het is vanavond nogal gemakkelijk gegaan om je bekering te vertellen. Doch nu ben ik een oude man, die al wat achter zich heeft aan ervaring. Er kunnen nog wel eens tijden aanbreken, dat je nergens meer in kunt komen, zoals de profeet zegt, dat: "de vijgeboom niet bloeien zal, en geen vrucht aan de wijnstok zijn zal, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijs voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallingen wezen zal." Het is een verheven les, om dan nochtans in de HEERE van vreugde op te springen, en zich te verheugen in de God zijns heils.

Toen "Van Andel" oud geworden was en vertelde wat Ds. Juch hem destijds gezegd had, zei hij erbij: "wàt een les is dat geworden om dàt te leren!"

Want wij zijn onze bekering zo maar niet kwijt! Helemaal niet. Als dat het geval is, dat wij als bloot creatuur voor de dag komen, dan is dit een eigenschap van zulk één, dat hij zich niet meer in enig opzicht boven de wereld kan verheffen. Is het anders, dan hebben wij nog veel van een ander te zeggen. Maar, als er niets is, dan komt er dit in voor, dat banden, noden, benauwdheid, droefenis ons deel is. Dat de hel werkende is en ons attent maakt op oude en nieuwe zonden, geen God te bekennen, geen Jezus te zien. Soms wordt elke voetstap ons betwist, ons voorstellend dat wij als een spot over de aarde gaan, dat het een grote brutaliteit is, dat wij ons nog durven rekenen onder Gods volk en de Naam "Vader" op onze lippen durven te nemen. Al die zaken komen er in voor. Wat blijft er dan over? Banden des doods! Zelfs van dien aard: angsten der hel! Het schijnt ons toe alsof satan wèl met ons op de loop zal gaan. Ook doet het zich aanzien, dat wij nog voor de dag zullen komen als één die zich in alles bedrogen heeft. Je zult zeggen: bedrogen heeft? Is dat een kind Gods? Maar dàt is toch wat!

Ja, maar al lijkt het dat God onze berg zó vast gezet heeft alsof rampen en gevaren verdwenen zijn, dat wij in eeuwigheid niet zullen wankelen, zo zegt David daarvan: "maar toen Gij Uw aangezicht verborg, werd ik verschrikt."

Wat een vergenoeging was het in onze ziel, toen het was: "Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer." Wat een blijdschap. Maar als het nu is, dàt de bergen gaan wijken, en de heuvelen wankelen, dat alles omver gaat en wij niets meer kunnen vasthouden, hoe dan?

Zie eens hoe het was bij Johannes de Doper, die een paar van zijn discipelen naar Jezus zond, zeggende: "Zijt Gij Degene, Die komen zou, of verwachten wij een andere?" Men zou zeggen: hoe is het in de wereld mogelijk? Hoe kon Johannes zó ver komen?

Hij had toch de Geest zien nederdalen op Hem, in lichamelijke gedaante gelijk een duif, en de stem uit de hemel gehoord: "Gij zijt Mijn geliefde Zoon; in Denwelke Ik Mijn welbehagen heb!" Hoe kon het toch, hoe kòn het! Ja, het moet maar zijn, dat men er als een bloot creatuur overschiet, gedachten en verstand ophouden en het precies tegen de draad ingaat zodat men het niet meer weet. Wat moet men van alles denken?

Zijn dat geen bewijzen van: banden des doods, angsten der hel, benauwdheid en droefenis? Ja toch zeker? Dan staat er van: te roepen, zijn stem verheffen, van smekingen, de Naam des HEEREN aan te roepen, zeggende: "Och, HEERE! bevrijd mijn ziel." Het is als een noodgeschrei. Dan valt alles wat buiten God is weg, het één zowel als het ander. Dan treedt op de voorgrond: "O Israëls Verwachting, zijn Verlosser in tijd van benauwdheid!"

Dan geeft de bazuin een recht en zuiver geluid, geen wanklank er in: wij moeten het van U hebben, van U alleen. Dan komt zuiver voor de dag: Ik ben geheel op U aangewezen.

Dat wil God wel eens zien en horen. En die gezegende Middelaar, och, wat heeft Hij geroepen in het vasten van Zijn ziel! Die wil dat wij dan ook eens voor de dag komen: ik zit om U verlegen, het is alleen Uw overkomst die alle heil volmaakt. Dat behoort dan mede tot het eren van onze Schepper, dat er niets overblijft dan het noodgeschrei tot Hem. En dáár is uitkomst aan verbonden! Dat kan niet uitblijven.

Neem een eenvoudig natuurlijk beeld; als een schaap uit de nood roept, zou een rechtgeaarde herder dan zeggen: ik heb nog schapen genoeg, dat éne dier moet maar zien dat het terecht komt? Neen. Jezus Christus, de goede Herder, Die Zijn leven stelt voor de schapen, geeft in een gelijkenis een helder beeld van een herder hoe die handelt als hij van de honderd schapen die hij had, er één van verloren heeft. Dan verlaat hij de negen en negentig in de woestijn om dat éne schaap te zoeken dat de herder nodig heeft. Als dan in de natuur een herder zijn schapen nagaat, en, als er één in nood is, zichzelf geeft om het te zoeken, te helpen, te redden, hoeveel te meer dan die Opperherder en Opziener aller zielen!

Wat doen in de natuur een rechtgeaarde vader en moeder als hun hulpeloos kind roept? Al heeft het nog zo verkeerd gedaan en al is het nog zo ondeugend geweest, dan wordt het ingewand van de vader en moeder ontstoken, want het is hun kind. Nu mag er gezegd worden: ja, kijk, daar heb je het: kind! Als ik ook maar die bewustheid had een kind van God te zijn!

Dan zal ik nog een ander voorbeeld nemen; als wij in de hongerwinter nog zo bevoorrecht waren, dat wij nog een stuk brood in huis hadden, en er liep een kind op straat met knikkende knieën te roepen: "honger", wat deden wij dan? Dan namen wij van onze armoede - wij, die goddeloos van nature zijn - nog een karige snee af, en gaven dat aan dat kind, want: "ik kòn het niet aanzien hoor, dat kind had zo'n honger. Dan moet ik maar zien hoe het met mij zal gaan!" Dat deden wij, die goddeloos zijn.

Hoeveel te meer dan die Vader van alle barmhartigheid! Dus, wanneer wij uit armoede en de diepste nood tot Hem roepen, beproef Hem daar dan eens in, of die rijke God dan niet zal opendoen de vensteren des hemels, en u zegen afgieten, zodat er geen schuren genoeg wezen zullen.

"De HEERE is genadig", zegt hier de psalmdichter. Als er dan openbaar wordt dat Hij genadig is, ons beantwoordend vanuit de hemel, de vaste plaats van Zijn troon en woning, vanuit de schuilplaats Zijns donders en Zijner mogendheden, kunnen wij dan God liefhebben? Dan gaat het wel vanzelf. Dan verwekt Hij dat Zelf, met ons nood op te leggen, zodat wij op Hem aangewezen zijn, waaruit Hij ons beantwoordt, opdat wij zeggen: ik moet U wel liefhebben. Dat brengt het teweeg.

De HEERE is rechtvaardig. Hoe hebben wij dat woord te verstaan?

Aldus: dat Hij zulk een lieve God is, dat, als wij Hem aanhangen, op Hem aangewezen zijn, en in nood, dood, zonden, banden des doods en angsten der hel, de toevlucht tot Hem nemen, Hij ons niet laat staan, maar Zijn Woord wil bevestigen, dat Hij horend, verhorend en zielvervullend is. Nooit zal iemand God van onrecht kunnen beschuldigen! Maar God is recht, en omdat Hij recht is handelt Hij naar de openbaring van Zijn Woord. Daaraan heeft Hij Zich verbonden, en daar gaat God niet van af.

Ten andere: "en onze God is ontfermende." Zich ontfermende over ellendigen! Nu, daar Hij ons gedenkt met Zijn genade, ons verrijkt met Zijn gunst, ons uit banden en noden redt en verlost, en ons beantwoordt uit de schuilplaats Zijns donders, ons dient in onze nood, de banden des doods verbreekt, de angsten der hel wegvaagt, voor droefenis blijdschap geeft, voor banden ons in de ruimte stelt, zo is het vanzelfsprekend dat wij zingen:

God heb ik lief; want die getrouwe HEER,
hoort mijne stem, mijn smekingen, mijn klagen.
Hij neigt Zijn oor; 'k roep tot Hem al mijn dagen;
Hij schenkt mij hulp; Hij redt mij keer op keer.

Zo geven wij God de eer, dat doen wij uit Zijn eigen werken, die Hij gewrocht heeft. Nu zijn wij dus wel van nature geneigd God en onze naaste te haten, maar het kàn om God lief te hebben. Werkelijk, het kàn!

Daarom, als gij niet weet van zonde en ellende, van lijden en nood, och, bedel er dan maar eens om. Daar, als dat gaat werken, Hij dan daartegenover wil bewijzen wie Hij is: een liefderijk God, Die wij moeten liefhebben krachtens de openbaring Zijner liefde en goedheid. Pakt het, het hart al in, als er gesproken wordt dat Hij zo'n liefderijke God is, dat wij dan zeggen: "het betaamt ons dat wij U liefhebben". Wordt ons hart soms opgewekt en getrokken tot erkenning Zijner Majesteit, dan kan ieder aanvoelen, dat wij Hem liefhebben als Hij Zich bewijst in onze nood en dood, wat dan ook Johannes deed zeggen: "Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst liefgehad heeft."

Dat God het ons dan ook daartoe heilige dat wij leren de HEERE onze God recht lief te hebben, en uit de liefde die Hij tot ons heeft en in ons overdrukt, ook openbaar wordt om onze naaste lief te hebben als onszelf, opdat daaruit onze in- en uitgang Gode gewijd zij, tot Zijn eer, opdat Zijn Naam verheerlijkt worde. Amen.

Slotzang:

Psalm 116: 1

God heb ik lief, want die getrouwe HEER,...

Zegen: Gaat voorts heen in vrede, en ontvangt de zegen des HEEREN:

De genade van onze Heere Jezus Christus, de liefde Gods des Vaders, en de troostvolle gemeenschap des Heiligen Geestes, zij en blijve met u allen. Amen.